

Det er et fælles ansvar at forhindre en **corona-generation** af unge arbejdsløse

Da corona-krisen for alvor gjorde sit indtog, vendte det op og ned på hverdagen for millioner af mennesker over hele verden, også her i Danmark. Med sundhedskrisen er fulgt en økonomisk krise; fra den ene dag til den anden er vi gået fra et arbejdsmarked i vækst og med høj beskæftigelse til et arbejdsmarked præget af opsigelser og overledighed.

Vi ved fra tidligere økonomiske kriser, at kriserne rammer de unge i særligt høj grad. Over de næste måneder kommer 81.000 nyuddannede til at skulle finde fodfæste på et arbejdsmarked i krise. Ikke alene er der meget få jobs, men de nyuddannede ender ofte bagerst i jobkøen, når der er tusinder af mere erfarne ledige, der søger de samme jobs. Vejen til det første job står derfor til at blive både lang og svær, og alt peger på, at ungdomsarbejdsløsheden kommer til at stige markant den næste tid.

Det scenarie bliver vi nødt til at tage alvorligt. Ellers ender vi med, at de årgange der er direkte berørt af corona-krisen, kommer til at udgøre en generation, der får en alt for lang vej til arbejdsmarkedet, og som risikerer at skulle leve med konsekvenserne i mange år fremover. Vi taler ikke længere om at gøre vejen til det første job hurtigere. Vi taler om at forhindre, at en hel generation af nyuddannede ender i langtidsledighed.

Hvis ikke krisen skal have lov til at bide sig fast, bliver vi nødt til at handle og som fællesskab sætte gang i initiativer, der kan hjælpe nyuddannede ind på arbejdsmarkedet - til gavn for både de nyuddannede, virksomhederne og samfundet som helhed.

Derfor har **Akademikerne** udarbejdet en række initiativer, der skal forhindre, at der opstår en corona-generation af arbejdsløse nyuddannede. Der er både forslag til at sætte i gang her og nu for at begrænse skaderne mest muligt. Og så er der initiativer, der gavner på den lange bane ved at sørge for, at de nyuddannede bliver en del af genopretningen og får en plads på 'post-corona' arbejdsmarkedet.

Vi har brug for en corona-hjælpepakke til nyuddannede, Derfor håber vi at kunne drøfte, udvikle og kvalificere både disse og øvrige forslag med andre relevante parter, ministre og politiske partier.

Vi ser frem til at komme i gang med arbejdet

Lars Qvistgaard
Formand, Akademikerne

5 initiativer der modvirker ledighed for nyuddannede

På baggrund af de drastiske ændringer i den økonomiske situation er der opstået et pludseligt behov for at ændre fokus i beskæftigelsespolitikken; ikke mindst den del der er målrettet nyuddannede.

I det følgende fremlægger vi en række konkrete forslag til en hjælpepakke for de 81.000 unge, der træder ind på arbejdsmarkedet i 2020. Nogle af dem er helt nye bud på, hvordan beskæftigelsesindsatsen bør tilrettelægges, så nyuddannede bliver en del af arbejdet med at få vores erhvervsliv gennem krisen. Andre er kendte krisemodeller, der før har været vigtige elementer i at bekæmpe arbejdsløshed i kriseperioder. Alle har de til formål at give de nyuddannede bedst mulige forudsætninger for at få foden indenfor på arbejdsmarkedet og sørge for, at de bliver en del af løsningen, når den negative udvikling på arbejdsmarkedet skal vendes.

1

Vi skal gøre det mere attraktivt for virksomheder at ansætte nyuddannede

I krisetider er det afgørende, at vi understøtter skabelsen af nye jobs målrettet nyuddannede. Derfor foreslår vi følgende modeller, der vil give virksomhederne incitament til at inddrage nyuddannede i opgaveløsningen.

A: Virksomheder, der ansætter nyuddannede, skal have forrang til offentlige udbud

Vi foreslår, at private virksomheder, der tilknytter nyuddannede medarbejdere til opgaveløsningen i forbindelse med offentlige udbud, skal gives forrang for virksomheder, der ikke gør. Den tekniske udformning af modellen skal tilpasses virksomhedernes størrelse, så alle typer virksomheder, også mellemstore og små virksomheder, kan få glæde af ordningen.

Tidshorisont: Modellen sættes i værk i forbindelse med fremrykningen af offentlige investeringer.

B: Bedre støttemuligheder til virksomhedernes graduate-programmer

Med inspiration i de større virksomheder, der arbejder målrettet med at indtænke

nyuddannede i virksomheden via graduate-ordninger, bør flere, også mindre, virksomheder kunne tilgå talenterne på uddannelsesinstitutionerne. Der skal oprettes et særligt corona-tilskud, som de kan søge til ansættelsen af nyuddannede.

Tidshorisont: Modellen sættes i værk i forbindelse med normalisering af uddannelsessektorens aktiviteter for dimitterende årgange.

2

Nyuddannede skal kunne bidrage til genopretningen

Vi foreslår, at der oprettes en uddannelsespulje, der kan finansiere kortere efteruddannelseskurser til nyuddannede. Kurserne skal være konkrete og praksisnære, og fokusere på kompetencer, der imødekommer de særlige behov og den efterspørgsel, der opstår på baggrund af corona-krisen. Ved at gøre det muligt for nyuddannede at supplere deres kompetencer med konkret opkvalificering inden for efterspurgte områder kan ordningen hjælpe nyuddannede i job - og samtidig bidrage til genopretningen.

Vi foreslår endvidere, at puljemidlerne fordeles mellem to grupper af nyuddannede:

Ledige nyuddannede, som gerne vil målrette deres kompetencer mod den forventede kommende efterspørgsel.

Tidshorisont: Bør igangsættes hurtigst muligt.

Nyuddannede, der har fået støttet eller ordinær beskæftigelse, samt nyuddannede, der har fået tilbud om virksomhedspraktik, som forudsætter eller styrkes af konkrete færdigheder, der kan opnås gennem et kortere selvvalgt kursus.'

Tidshorisont: Igangsættes når beskæftigelses-systemet igen afholder aktiviteter.

3

Nyuddannede skal have større kendskab til aktuelle udfordringer på arbejdsmarkedet

Vi foreslår, at alle nyuddannede, med behov og ønske om det, i 2020 får tilbud om et 6 ugers indslusningsprogram, der skal skabe en bedre overgang til arbejdsmarkedet. Indslusningsprogrammet placeres umiddelbart efter dimission, hvor der i forvejen udbydes meget få nye jobs. Det problem forventes at blive endnu større i år i kølvandet på corona-krisen. Derfor skal vi gennem indslusningsforløbet udnytte nedgangsperioden på arbejdsmarkedet til at give de nyuddannede de bedste forudsætninger for at komme hurtigt i job, når udviklingen vender.

Forløbet bør varetages af eksterne aktører, der både har konkret og aktuel viden om arbejdsmarkedet. På den måde sikres et fokus på at omsætte de nyuddannedes faglige kompetencer til konkret opgaveløsning i virksomhederne. Erfaringen viser at jo tættere nyuddannede kommer på virksomheden og dens behov, des tættere er de på et job. Indslusningsprogrammet kan suppleres med virksomhedspraktik, hvor de nyuddannede løser konkrete opgaver i virksomhederne, og undervisningen kan eventuelt tilrettelægges med udgangspunkt i nogle af de erfaringer vi netop nu gør os med digital undervisning.

Vi foreslår desuden, at der ikke klippes i dagpengeperioden under indslusningsforløbet.

Tidshorisont: Bør iværksættes senest fra juni-juli 2020.

B: Trainee-ordningen skal gøres permanent

Trainee-ordningen er en virksomhedsvendt indsats til nyuddannede. Ordningen har gode erfaringer for at forkorte afstanden til første job og er kendt i beskæftigelsessystemet og blandt mange virksomheder.

Traineeordningen er god til at bringe nyuddannede med behov for hjælp i første job; ofte i nye brancher eller nye jobfunktioner - set i lyset af fagets traditioner. Ordningen er kendt af system og brugere - og hviler efterhånden på mange års erfaringer. Der er derfor god ræson i at sikre faste rammer om ordningen nu. Ordningen består grundlæggende af korte, målrettede kurser, der giver de nyuddannede konkrete værktøjer til at arbejde fx i en mindre virksomhed. Trainee-ordningen bør fortsat styres af hovedorganisationerne for at fastholde det brede og agile samarbejde om målgruppen mellem hhv. a-kasser/ fagforeninger og arbejdsgiverne samt jobcentre.

Konkret foreslår Akademikerne, at bevillingen til trainee-ordningen gøres permanent og hjemles i lov. Bevillingen er i 2020 på 12 mio. kr. årligt; ligeligt fordelt mellem FH og Akademikerne med et krav om 600 gennemførte traineeforløb pr. hovedorganisation. Der kan tages udgangspunkt i et tilsvarende niveau ved permanentliggørelse af ordningen.

4

Midlertidig genoptagelse af tidligere brugte initiativer

Under tidligere kriser har vi fået erfaringer med initiativer, der kan modvirke arbejdsløshed blandt nyuddannede. Derfor foreslår vi, at vi midlertidigt genoptager og udvider nogle af de initiativer, der har en gavnlig effekt på

ledigheden blandt nyuddannede

A) Vi skal genindføre 8 ugers virksomhedspraktik for nyuddannede

Det vil være til gavn for både nyuddannede og virksomheder, især i genopretningsperioden. Det er nødvendigt med mere end 4 ugers virksomhedspraktik, hvis der skal skabes resultater i mødet mellem nyuddannede og virksomheder – særligt i en tid, hvor virksomhederne er mere end almindeligt pressede.

B) Der skal dispenseres fra karenperioden på 6 måneder, som gælder for private løntilskudsansættelser, så helt nyuddannede også kan komme i betragtning

Privat løntilskud er kendt for at have størst ordinær jobeffekt. Det kræver dog dispensation fra EU at anvende dette værktøj for ledige med mindre end 6 måneders ledighed. Kravet fra EU er for at undgå fortrængning af ordinær arbejdskraft, men da især de nyuddannede i meget stort omfang er i meget høj risiko for at ende i langtidsarbejdsløshed netop det kommende år, og da ungdomsarbejdsløsheden er høj i forvejen i EU, vurderes det at være rimeligt at kunne opnå dispensation for gruppen af nyuddannede nyledige.

C) Vi foreslår at øge størrelsen af statens tilskud til lønnen i privat løntilskudsordningen til 75%, så den matcher størrelsen på den hjælp, der sendes til de øvrige lønmodtagergrupper i job.

Tidshorizont: Igangsættes når beskæftigelsesystemet igen afholder aktiviteter.

5

Brug af dagpengene-klip skal sættes på standby for nyuddannede

Vi foreslår, at der dispenseres fra klip i dagpengeperioden for nyuddannede på to områder:

A: Nyuddannede får ikke reduceret i den samlede ramme af dagpenge-klip for resten af 2020, mens de er i virksomhedspraktik eller i løntilskud.

B: Nyuddannede fra 2020 modtager de første tre måneder efter dimissionen dimittenddagpenge uden at forbruge klip fra den samlede dagpengeramme.

Tidshorizont: Bør iværksættes fra juni 2020 og frem.

3 Forslag der sikrer uddannelser og studerende

Corona-krisen har gjort de studerende til ufrivillige forsøgskaniner i danmarkshistoriens største uddannelseseksperiment, hvor undervisning, vejledning, og eksamener fra den ene dag til den anden er blevet digital. Det er en god start, at institutionerne har formået at omlægge meget af undervisningen digitalt, men det skal for alt i verden undgås, at de studerende ender med en ringere uddannelse fx ved, at der bliver gået på kompromis med kvalitet og faglighed.

Det er helt afgørende for de tusinder af studerende, der i forvejen står overfor at skulle finde fodfæste på et arbejdsmarked i krise, at de ikke også stilles ringere, fordi corona-krisen fik lov til at påvirke kvaliteten af deres uddannelse. Derfor har Akademikerne udarbejdet en række forslag, der sørger for, at de nuværende studerende kan afslutte deres uddannelse på bedst mulig vis - og derved få de bedste forudsætninger for at få foden indenfor på arbejdsmarkedet.

1

Studietidsforlængelse skal være tilladt for at fastholde kvalitetsniveauet

For at fastholde kvalitetsniveauet kan det blive nødvendigt for studerende at udskyde kurser, udskyde praktikken eller det projektorienterede forløb eller få forlænget specialefristen eller afleveringsfristen for bachelorprojektet. Det betyder, at institutionerne skal udvise en særlig fleksibilitet og forståelse for de studerende, der ønsker at tage et "coronaramt" fag, udvekslingsophold eller praktikophold om på et senere tidspunkt.

Derfor foreslår vi, at studerende, der bliver forsinkede på grund af corona-krisen, får ret til studietidsforlængelse.

2

Bevillingssystemets resultattilskud på gennemførelse og beskæftigelse sættes i bero

Bevillingssystemet for de videregående uddannelser indeholder to resultattilskud på henholdsvis studerendes gennemsnitlige studietid samt dimittendernes overgang til beskæftigelse. Under de nuværende omstændigheder, men også 'post-corona', betyder de to resultattilskud, at de videregående uddannelsesinstitutioner og universiteterne de facto bliver straffet for at udvise fleksibilitet og agere fornuftigt, fx hvis universitetet giver dispensation til speciale-studerende for udsættelse af specialeaflevering til efter sommerferien.

Derfor foreslår vi følgende:

A: De to resultattilskud på gennemførelse og beskæftigelse sættes i bero, så de ikke spænder ben for en fornuftig og fleksibel håndtering af corona-krisen.

3

Forsinkede studerende skal have ret til ekstra SU-klip

Studerende der ellers står til at skulle dimittere i juni måned 2020, kan som følge af coronakrisen blive forsinket, så de først dimitterer på den anden side af sommerferien. Derfor foreslår vi, at studerende, der bliver forsinket i deres studie, og som derved kommer til at mangle SU-klip, skal have ret til ekstra SU-klip. En model er at kopiere den løsning, der er udarbejdet på dagpengeområdet og dermed give studerende ret til ekstra SU-klip tilsvarende den periode, corona-krisen forsinker dem på deres studier.

Dette bør også gælde de studerende, der ikke længere er SU-berettiget, og derfor hidtil har klaret sig økonomisk ved lønarbejde, men som grundet coronakrisen ikke længere har lønindtægt. Disse studerende bør, i det omfang de er studieaktive, også have ret til ekstra SU-klip samt at kunne søge om ekstra SU-lån.